

Bouwen voor de

NEXT GENERATION

Architectenbureau Marlies Rohmer (sinds 1986) heeft zo'n 15 jaar ervaring met het ontwerpen en bouwen van scholen in binnen- en buitenland. Voor al onze schoolprojecten zijn prijzen ontvangen. Zo heeft Marlies Rohmer twee keer de scholenbouwprijs gewonnen, waarvan eenmaal voor het meest duurzame schoolgebouw.

Tekst Marlies Rohmer Foto's Alexander van der Meer en Scagliola Brakkee

Vanuit een persoonlijke interesse had Marlies Rohmer al een verzameling aangelegd van krantenknipsels, artikelen en literatuur over jongeren. Deze verzameling ligt aan de basis van een meer methodisch onderzoek naar (de veranderende leefwereld van) jongeren en onderwijs. Centraal daarin staan thema's als: veranderde gezinsverhoudingen, veranderingen in het onderwijs, de dikker wordende jeugd, culturele diversiteit, segregatie, integratie. Dit onderzoek doen zij onder meer om het programma van eisen van gebouwen voor jongeren uit te breiden met een maatschappelijke en culturele component. Kortom, een zoektocht naar nieuwe mogelijkheden met betrekking tot **gebouwen voor de NEXT GENERATION**.

Brede school: het nieuwe hart van de buurt

Als brede school vervult de school een centrale functie voor de wijk. Dit komt ook tot uiting in haar ligging: niet langer aan de randen, maar als stedenbouwkundig baken in het centrum van de wijk. Waar de sociale rol van de kerken is weggevallen en zij een andere functie hebben gekregen, springt de brede school in het gat dat daarmee is ontstaan. Dit weerspiegelt zich in de uitstraling en ligging van de school. De school presenteert zich als een herkenbaar en goed bereikbaar podium. Als (semi-)openbaar gebouw, met een verscheidenheid ▶

Vlissingen Open Wijschool

Vlissingen Open Wijschool

"De brede school springt in het gat dat door het verdwijnen van kerken ontstaat."

aan sociaal-maatschappelijke en culturele voorzieningen, maakt de brede school deel uit van het stedelijk leven. Als plaats van ontmoeting, uitwisseling en sociale vorming wordt ze het nieuwe sociaal-culturele hart van de wijk. Na 18.00 uur, als de laatste kinderen de naschoolse opvang hebben verlaten, verandert de school in een gemeenschapsgebouw waarin verenigingen vergaderen, waarin de aula tot disco of muziekzaal wordt getransformeerd, waarin cursussen en taallessen worden gegeven en waarin het sportcentrum optimaal wordt gebruikt. De uitstraling van het schoolgebouw kan verglijden van extravert naar intiem. Voor jonge kinderen moet de school ook een intiem karakter hebben. Hallen, gangen, trappen, de aula, het schoolplein, het sportveld, al deze ruimten vormen het podium van het theater. Maar naast deze plekken voor publieke interactie moet het schoolgebouw mogelijkheden bieden voor afzondering, rust en concentratie. Daarvoor wordt de gang benut. In plaats van een neutrale verbinding tussen lokalen, wordt de gang een ruimte waar zich in nissen, hoekjes en achter verschuifbare wanden kleine semipublieke ruimtes bevinden waarin de leerlingen zich kunnen terugtrekken.

De gebruiker centraal

De inbreng van de uiteindelijke gebruikers van een school is van groot belang. Ruime ervaring met diverse typen onderwijs, van openbaar onderwijs tot Dalton-, Jenaplan- en Montessori onderwijs heb je als architect nodig. En die ervaring betaalt zich terug bij de ruimtelijke vertaling van de onderwijsvisies.

Architectenbureau Marlies Rohmer is gewend het beste van al die werelden "apart together" te laten samenkomen in een geïntegreerd ontwerp, waarbij alle gebruikers hun eigen uitstraling en identiteit behouden, maar waar ook sprake is van een collectieve uitstraling. Het project 'De Matrix' is een goed voorbeeld: de aparte deelnemers zijn individueel herkenbaar gehuisvest en maken allen gebruik van centraal gelegen collectieve voorzieningen.

Specifiek-generiek

Een generieke structuur biedt ruimte aan verandering. Voor een duurzaam schoolgebouw is niet alleen van belang dat het - gebruik - kan veranderen, maar ook datgene dat blijft. Het blijvende vormt het kader, het casco. Dat staat voor ruimtelijkheid, overmaat, en vormt het domein van de architectuur. De ruimte binnen het kader is algemeen, onbepaald, en kan naar de wensen van het moment worden ingevuld. Bij de flexibele hoofdopzet van het gebouw wordt rekening gehouden met allerlei vormen van dubbelgebruik en mogelijkheid tot verandering door nieuwe inzichten. Om dit mogelijk te maken, ontwerpt Rohmer vaak vanuit een centrale gemeenschappelijke ruimte, die op eenvoudige manier samen met de speellocalen regelmatig tot een grote feest- of kerkzaal omgetoerd kan worden. De vergaderruimte, de gymzalen, het handvaardigheidlokaal en de grote keuken worden in de avonduren en weekenden gebruikt door stichtingen, verenigingen en kerken voor cursussen, bijeenkomsten en vieringen. Door dit dubbelgebruik kunnen de exploitatiekosten omlaag worden gebracht.

Terwesten Het Spectrum

De Matrix

Ruimte à la carte bij onze schoolgebouwen

Tussen specifiek en generiek heerst een spanningsveld. Het gaat erom een balans te vinden tussen open, flexibele en gedefinieerde ruimte, en tussen grootschaligheid en kleinschaligheid. De culturele en maatschappelijke gelaagdheid geeft een gebouw zijn specifieke karakter. Bijvoorbeeld door een sporttoren tot centraal element van de school te maken wordt de school herkenbaar als een gebouw voor jongeren, of door een markant trappenhuis of een tribune, waar uitwisseling en beweging een rol spelen. Bij het interieur kan je gebruik maken van mobiele units en verplaatsbare wanden, waarmee kleine enclaves, individuele en flexibele leer- en speelplekken gecreëerd worden. Het maken van vast meubilair vormt daarbij een integraal onderdeel van ons werk. Vouw wanden maken van twee lokalen bijvoorbeeld een collectief lokaal. In plaats van een aaneenschakeling van klaslokalen en gangen ontstaan er vele soorten ruimtes: grote en kleine, nissen en hoeken, die multifunctioneel gebruikt kunnen worden. De school biedt ruimte à la carte: voor individueel leren, voor groepsactiviteiten en onderwijs voor grotere en kleinere groepen.

Het brede schoolplein: met sportplein of schooltuinen op het dak (farming the city!)

Het schoolplein zou geen fantasieloze vlakte van betontegels moeten zijn. Je kunt van het terrein avontuurlijke groengebieden maken, met een schooltuin, of speelweide, gecombineerd met een sportplein (op het dak). Ook de trappen naar dit sportplein kunnen als speelelement of buitentheater dienen. Met trappen, tribunes, een speeltoren, kun je het plein

vloeiend laten overgaan in het gebouw. Het gebouw wordt zo zelf een spannend, beklimbaar speelobject. Bij het 'Community Center' in Amsterdam hebben we schooltuinen op het dak gemaakt.

Frisse scholen: een goed binnenmilieu, 'total engineering'

Het realiseren van een energieneutrale school die voldoet aan de eisen van Frisse Scholen klasse A is in elk project een multidisciplinaire taak van het ontwerpteam. Aan de basis ligt een integrale aanpak van bouwkunde, constructie en installaties. Bij de keuzes voor energiebesparende maatregelen worden alle kwaliteitsaspecten gewogen. Niet alleen de energetische kwaliteit maar ook bijvoorbeeld duurzaamheid op het gebied van levensduur, comfort, kosten, gezondheid en (sociale) veiligheid. Deze integrale benadering komt ook terug in het architectonische ontwerp. Alle mogelijke energiebesparende maatregelen worden ingezet. Daarbij gaat Rohmer in eerste instantie uit van een 'low-tech' benadering, zodat door het gebruik van bouwkundige maatregelen het niveau aan installaties beperkt kan blijven. Denk daarbij aan een gezond binnenklimaat door het toepassen van hoge plafonds en het gebruik van natuurlijk daglicht; daar kun je met kunstverlichting van 300-600 lux niet tegenop. Binnenkort wordt de eerste energieneutrale school (Houthavens, Amsterdam) opgeleverd: het ontwerp voldoet aan zeer hoge eisen op het gebied van akoestiek, energie en bouwfysica, en voldoet aan het label Frisse Scholen klasse A. ◀

Voor meer informatie surf u naar www.rohmer.nl.